

Kela[®]

Kelan eettinen ohjeisto toimittajille

Versio 2.0

31.10.2025

Sisällys

1. Toimittajien eettisen ohjeiston tarkoitus	3
2. Laajuus ja sovellettavuus	4
3. Lainsäädännön ja määräysten noudattaminen	5
4. Ihmisoikeudet	6
5. Työoikeudet ja työn olosuhteisiin liittyvät velvoitteet	7
6. Terveys ja turvallisuus	10
7. Ympäristö	13
8. Eettinen toiminta	17
9. Vaatimustenmukaisuus	19
10. Huolenaiheista ja rikkomuksista ilmoittaminen	20

1. Toimittajien eettisen ohjeiston tarkoitus

Kela edistää kestävyyttä huolehtimalla asiakkaidensa, henkilöstönsä ja ympäristön hyvinvoinnista sekä kestävästä hallinnosta. Haluamme varmistaa, että myös hankkimamme tuotteet ja palvelut on tuotettu sosiaalisesti vastuullisissa ja ympäristön kannalta kestävässä olosuhteissa.

Tämä eettinen ohjeisto määrittelee vähimmäisvaatimukset, joita jokaisen toimittajamme on noudatettava tehdessään Kelan kanssa yhteistyötä. Nämä vähimmäisvaatimukset ovat yhdenmukaisia **YK:n liike-elämän ja ihmisoikeuksien¹, Global Compactin², OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille ja vastuulliseen liiketoimintaan³ sekä kansainvälisen työjärjestö ILO:n (International Labour Organisation) periaatteiden⁴ kanssa.**

Dokumentissa kuvataan myös vähimmäisvaatimukset ylittäviä periaatteita, joiden noudattamiseen toimittajia rohkaistaan. Ei-velvoittavat periaatteet on erotettu velvoittavista vähimmäisvaatimuksista käyttämällä ei-velvoittavien yhteydessä verbejä ”kannustaa”.

¹www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

²Global Compact, www.unglobalcompact.org

³<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-707-6>

⁴www.ilo.org/global/standards/lang-en/index.htm

2. Laajuus ja sovellettavuus

Toimittajiemme on sitouduttava tähän eettiseen ohjeistoon ja varmistettava, että tässä asetetut vähimmäisvaatimukset täyttyvät heidän omassa sekä toimitusketjunsu toiminnassa. Toimittaja varmistaa ja valvoo omien toimittajiensa lainsäädännön ja vastuullisuusperiaatteiden noudattamista.

Toiminnan ja yhteistyön Kelan kanssa on oltava avointa, läpinäkyvää ja keskustelevaa. Kelalla on oikeus valvoa tämän dokumentin mukaisten vähimmäisvaatimusten noudattamista. Toimittajan on Kelan pyynnöstä esitettävä kirjallinen selvitys siitä, miten perusehdot täytetään, kuuden viikon tai muutoin yhteisesti sovitun ajan kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Selvitys laaditaan käyttämällä Kelan itsearviointilomaketta tai Kelan ohjeiden mukaisesti.

Kaikki tämän eettisen ohjeiston periaatteet eivät välttämättä sovelu jokaiselle tuotteelle tai palvelulle. Kuitenkin, jos tuote tai palvelu sisältää elementtejä tästä ohjeistosta tai vaikuttaa johonkin tässä ohjeistossa mainittuihin elementteihin, on ohjeiston vaatimuksia noudatettava.

Kelalle ja sen asiakkaille tuotettavat tavarat ja palvelut on tuotettava olosuhteissa, jotka ovat kohtien 3-8 vähimmäisvaatimusten mukaisia.

3. Lainsäädännön ja määräysten noudattaminen

Toimittajan ja sen alihankkijoiden on noudatettava toimintamaidensa voimassa olevaa lainsäädäntöä ja viranomaismääräyksiä sekä niitä kansainvälisiä säädöksiä, sopimuksia ja sitoumuksia, jotka liittyvät heidän toimintaansa.

Jos tässä dokumentissa esitetyt velvoitteet ylittävät lainsäädännön vaatimustason, on toimittajan ja sen alihankkijoiden noudatettava tässä dokumentissa esitettyjä vähimmäisvaatimuksia.

Termien määritelmät

Toimittaja: Taho, joka suoraan tai epäsuorasti toimittaa tuotteen, palvelun, materiaalin tai resurssin Kelalle sopimuksen tai tilauksen perusteella.

Sopimus, pääsopimus: Toimittajan ja Kelan välinen sopimus, jonka olennainen osa tämä eettinen ohjeisto on.

Työnantaja: Toimittaja tai sen alihankkijat näiden toimiessa työnantajana.

Alihankkija: Toimija, joka osallistuu pääsopimuksen toteuttamiseen sopimussuhteessa pääsopimuksen tekijän kanssa, mutta ei ole suoraan sopimussuhteessa Kelaan.

Toimitusketju: Kaikki vaiheet ja toimijat, jotka osallistuvat tuotteen tai palvelun toimittamiseen raaka-aineista lopulliselle asiakkaalle, sisältäen esimerkiksi hankinnan, tuotannon, varastoinnin, kuljetuksen ja jakelun.

Arvoketju: Kaikki toiminnot ja suhteet, jotka liittyvät tuotteen tai palvelun elinkaareen, mukaan lukien raaka-aineiden hankinta, tuotanto, jakelu, käyttö ja loppukäsittely.

4. Ihmisoikeudet

4.1 Ihmisoikeuksen kunnioittaminen

Toimittaja on velvollinen kunnioittamaan ja edistämään omissa toiminnoissaan ja toimitusketjussaan kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia, joilla tarkoitetaan vähintään **YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta**⁵ ja **ILO:n Työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia koskevaa julistusta**⁶.

Toimittajan on varmistettava, ettei se osallistu, suoraan tai epäsuorasti, ihmisoikeuksien rikkomuksiin. Toimittaja ei salli ihmisoikeuksien rikkomuksia tai siitä hyötymistä myöskään silloin, kun kyseessä on sen toimitusketjuun kuuluva yritys. Toimittajalla on oltava menetelmät toimintansa ja toimitusketjunsä osalta haitallisten sosiaalisten vaikutusten ja ihmisoikeusriskien tunnistamiseksi, ehkäise-

miseksi, lieventämiseksi ja tarvittaessa lopettamiseksi. Tämä kattaa erityisesti mahdolliset haitalliset vaikutukset työntekijöiden oikeuksiin, työoloihin, tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen koko arvoketjussa.

Toimittajan odotetaan lisäksi tuntevan Kelalle tarjoamaansa tuotteeseen ja palveluun liittyvät haavoittuvuuden riskissä olevien ryhmien, kuten siirtotyöläisten, naisten, lasten ja vammaisten sekä paikallisten yhteisöjen oikeudet ja kunnioittavan niitä. Toimittajan

⁵www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights

⁶www.ilo.org/declaration/thedeclaration/textdeclaration/lang--en/index.htm

on kunnioitettava myös alkuperäiskansojen oikeuksia ja varmistettava, ettei sen oma tai sen toimitusketjun toiminta aiheuta haittaa alkuperäiskansojen elinkeinoille, kulttuurille tai maankäytölle.

4.2 Valitusmekanismit

Toimittajan on varmistettava, että sen työntekijöillä ja muilla relevanteilla tahoilla, kuten omilla toimittajilla ja paikallisilla yhteisöillä, on asianmukaiset valitusmekanismit käytettävissään. Toimittajalla on myös oltava mekanismi valitusten ja huomioiden käsittelemiseksi, korjaavien toimenpiteiden käynnistämiseksi sekä niiden vaikutusten seuraamiseksi.

5. Työoikeudet ja työn olosuhteisiin liittyvät velvoitteet

Tässä eettisessä ohjeistossa mainittuja ihmisoikeuksia ja työntekijöiden oikeuksia koskevia vaatimuksia sovelletaan kaikkiin toimittajan ja sen alihankkijoiden työntekijöihin työsuhteesta riippumatta, kuten tilapäisiin työntekijöihin, kausityöntekijöihin, maahanmuuttajiin tai muihin työntekijöihin, jotka ovat toimittajan alaisuudessa.

5.1 Lapsityö ja nuoret työntekijät

Lapsilla teetettävä työ on kielletty. Lapsella tarkoitetaan tässä henkilöä, joka:

- on alle 15-vuotias tai alle kansallisessa lainsäädännössä vaadittavan vähimmäisiän, jos se on korkeampi kuin 15 vuotta; ja
- on alle iän, jossa kansallinen perusopetuksen oppivelvollisuus päättyy.

Yli 15-vuotiaat, mutta alle 18-vuotiaat lapset voivat työskennellä vain tehtävissä, jotka eivät ole niiden luonteen tai olosuhteiden johdosta

haitallisia lasten terveydelle, turvallisuudelle, koulutukselle ja moraalille. Alle 18-vuotiailla ei saa teettää yö- tai ylitöitä.

Jos lapsityötä havaitaan, toimittaja puuttuu tilanteeseen ja varmistaa lapsen edun toteutumisen yhteistyössä työnantajan, lapsen ja hänen perheensä sekä tarvittaessa muiden tahojen kanssa.

5.2 Pakkotyö

Pakkotyö on kielletty. Pakkotyöllä tarkoitetaan kaikenlaista työtä tai palvelusta, joka rangaistuksen uhalla vaaditaan joltakin henkilöltä ja johon mainittu henkilö ei ole vapaaehtoisesti tarjoutunut. Pakkotyön tunnistamiseen käyte-

tään ILO:n pakkotyötä koskevia indikaattoreita⁷ tai niiden mukaisia kriteerejä.

Pakkotyön lisäksi orjatyö, velkojen maksamiseksi vaadittu työ ja ei-vapaaehtoinen vangeilla teetettävä työ on kielletty. Kaikkien työsuhteiden on oltava vapaaehtoisia ja työntekijällä on aina oltava oikeus päättää työsopimus kohtuullisella irtisanomisajalla.

Työnantajat ja työnvälitystahot eivät saa pitää hallussaan tai muutoin piilottaa, takavarikoida tai tuhota työntekijän henkilöllisyyttä ja oleskeluoikeutta osoittavia asiakirjoja, kuten henkilöllisyydistodistuksia, passeja tai työluomia, eivätkä estää työntekijältä pääsyä näihin asiakirjoihin, ellei tällainen haltuunotto johdu

kansallisen lainsäädännön velvoitteista. Asiakirjat on palautettava työntekijälle viipymättä.

Työntekijöitä ei saa vaatia maksamaan työnantajille, työnvälitystahoille tai muille tahoille mitään maksuja, kuten rekrytointipalkkioita, työsuhteensa tai työnvälityksensä vastineeksi. Jos tällaisia maksuja havaitaan, työntekijöille on palautettava näiden maksamat maksut. Työnantajan on varmistettava, että työntekijät eivät ole joutuneet maksamaan rekrytointipalkkioita, tai rekrytointiin liittyviä maksuja myöskään työnvälitys- tai muille tahoille.

5.3 Syrjimättömyys ja reilu kohtelu

Työnantajan on kohdeltava kaikkia työntekijöitä tasavertaisesti ja ihmisarvoa kunnioittaen. Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Syrjinnällä tarkoitetaan mitä tahansa henkilöiden erilaista kohtelua, kuten erottelua, hyljeksintää tai suosintaa, joka ei perustu työtehtävän vaatimuksiin tai laatuun, vaan viittaa asenteista johtuvaan eriarvoiseen kohteluun.

Työntekijöiden ahdistelu ja häirintä on kielletty. Ahdistelulla ja häirinnällä tarkoitetaan työntekijöiden epäinhimillistä kohtelua, mukaan lukien seksuaalinen häirintä ja hyväksikäyttö, ruumiilliset rangaistukset, henkinen tai fyysinen pakottaminen ja häirintä, verbaalinen ahdistelu sekä tällaisen kohtelun uhka. Työnantajalla on oltava selkeät häirinnän vastaiset linjaukset, ja sen on puututtava viipymättä häirintään sekä varmistettava häirinnän uhreille riittävä tuki.

Työnantajan on tuettava erilaisuuden hyväksymistä ja työntekijöiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja varmistettava, että kaikilla työntekijöillä on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua, kehittyä ja tulla kohdelluksi kunnioittavasti ja oikeudenmukaisesti. Syrjittyjä ryhmiä on tarvittaessa tuettava myös positiivisella erityiskohtelulla.

5.4 Järjestäytymisvapaus

Työnantaja kunnioittaa työntekijöiden oikeutta järjestäytyä, liittyä tai olla liittymättä valitsemiinsa organisaatioihin, sekä työntekijöiden kollektiivista neuvottelu-oikeutta. Työnantaja kunnioittaa, paikallisen lainsäädännön puitteissa, työntekijöiden oikeutta ja vapautta ammatilliseen järjestäytymiseen ja kollektiiviseen neuvotteluun. Näillä tarkoitetaan erilaisia muodollisia ja epämuodollisia yhteistyön muotoja, joiden tarkoituksena on tukea ja puolustaa yhteisesti työntekijän intressejä työpaikalla sekä työyhteisössä. Työnantajan on informoitava työntekijöitä tästä oikeudesta.

Valtioissa, joissa järjestäytymisvapautta ei ole täysimääräisesti tunnustettu, työnantaja tukee menettelytapoja, joiden tarkoituksena on mahdollistaa työntekijöiden tai heidän valitsemiensa edustajien ja työpaikan johdon tapaamiset liittyen palkkausta ja työoloja koskeviin kysymyksiin, ilman pelkoa tästä johtuvista haitallisista seuraamuksista.

5.5 Palkkaus, työajat ja -ehdot

Palkka on maksettava suoraan työntekijälle sovittuna ajankohtana, vähintään kuukausittain ja kokonaisuudessaan. Työntekijöille maksettava palkka ei missään olosuhteissa saa olla alempi kuin työskentelymaassa voimassa oleva kyseiseen toimialaan sovellettava vähimmäispalkka tai soveltuvan työehtosopimuksen mukainen vähimmäispalkka, sen mukaan kumpi näistä on korkeampi. Työntekijöille maksettavan palkan on riitettävä elämiseen ja kattaa työntekijöiden ja heidän perheidensä perustarpeet. **Elämiseen riittävällä palkalla**⁸ tarkoitetaan normaalista työviikosta (ilman ylityötunteja) työntekijälle maksettavaa korvausta, joka riittää turvaamaan työntekijälle ja hänen perheelleen kohtuullisen elintason työskentelypaikkakunnalla. Kohtuulliseen elintasoon sisältyy muun muassa ravinto, vesi, asuminen, koulutus, terveydenhuolto, joukkoliikennekustannukset, vaatetus ja muut olennaiset tarpeet. Palkasta on lisäksi jäätävä

osuus odottamattomiin menoihin. Työnantajan on noudatettava yhdenvertaista palkkausta ja pyrittävä estämään palkkasyrjintä kaikissa muodoissaan.

Työntekijöille on maksettava lainsäädännön, toimialan käytännön tai sovellettavan työehtosopimuksen mukaiset ylityökorvaukset, sen mukaan mikä on korkein. Palkan yhteydessä työntekijälle on annettava kirjallinen palkkakuitti tai vastaava erittely, josta hän voi tarkistaa palkan oikeellisuuden. Ylityökorvaukset on eriteltävä palkkakuitissa selkeästi. Palkasta ja muista eduista ei saa tehdä vähennyksiä kurinpitotarkoituksissa.

Työnantajan on noudatettava kaikkia paikallisia lakeja ja säädöksiä ja/tai työehtosopimuksia, jotka koskevat työaika, lepopäiviä ja ylitoita. Työtuntien määrä ei saa ylittää keskimäärin 60 tuntia tai kuutta työpäivää viikossa, eikä työskentelyalueen lainsäädännön mukaista maksimimäärää, ylityö mukaan lukien. Enimmäistuntimäärän saa ylittää vain

tapahtuneen tai uhkaavan onnettomuuden vuoksi, ylivoimaisen esteen vuoksi, tai kiireellisen korjaus- tai huoltotyön vuoksi. Tämän voi kuitenkin huomioida vain siinä määrin kuin on välttämätöntä, jotta työnantajalle tehtävä säännöllinen työ ei huomattavasti häiriinny. Ylityön tekemisen on oltava vapaaehtoista.

Työnantaja tarjoaa työntekijöille säännölliset ja asianmukaiset tauot työaikana. Työntekijöillä on oltava vähintään yksi lepopäivä jokaista seitsemän päivän jaksoa kohden. Poissaolot, kuten loma, sairausaika ja vanhempainvapaat on korvattava kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Poissaoloista ja lomista on pidettävä kirjaa.

Työnantajan on tehtävä jokaisen työntekijän kanssa kirjallinen työ sopimus kielellä, jota työntekijä ymmärtää. Työsopimukseen on sisällyttävä työntekijän oikeudet ja työsuhteen ehdot.

⁷ILO, Indicators of Forced Labour, http://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/publications/WCMS_203832/lang--en/index.htm

⁸Elämiseen riittävä palkka tulee ymmärtää kuin Global Living Wage Coalition (www.globallivingwage.org) on sen määritellyt: ”Tavallisen työviikon palkka, jonka työntekijä kussakin paikassa tarvitsee pitääkseen yllä kohtuullista elintasoa itselleen ja perheelleen. Kohtuullisen elintason osatekijöitä ovat muun muassa ruoka, vesi, asuminen, koulutus, terveydenhuolto, liikkuminen, vaatetus ja muut perustarpeet, mukaan lukien odottamattomiin tapahtumiin varautuminen.”

6. Terveys ja turvallisuus

6.1 Työterveys ja -turvallisuus

Toimittaja ja sen alihankkijat asettavat työtekijöiden terveyden ja turvallisuuden aina etusijalle. Työympäristön on oltava työtekijöille terveellinen ja turvallinen. Tällä tarkoitetaan, että työtekijä ei työpaikalla altistu olosuhteille, jotka voivat aiheuttaa vaaraa työtekijän fyysiselle tai psyykkiselle terveydelle, tai että työnantaja varmistaa, että työtekijä on asianmukaisesti suojautunut tällaisia altisteita vastaan.

Työntekijöille on annettava asianmukainen suojavarustus, kun se on tarpeen. Työntekijöillä on tarvittaessa pääsy ensiaputarvikkeisiin. Työnantaja tarjoaa työtekijöille myös juomaveden saannin, riittävän ilmanvaihdon, valaistuksen ja inhimillisen työskentelylämpötilan, sekä pitää huolta turvallisista melu-, hiukkas- ja säteilytasoista.

Työnantajan vastuulla on suojata työtekijöitä myös psyykkisiltä työterveysriskeiltä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi työuupumukseen tai työperäiseen stressiin liittyvät riskit.

Työntekijöille on järjestettävä koulutusta ja tietoa työhön liittyvistä menettelytavoista, riskeistä ja niiden ehkäisemisestä, mukaan lukien paloturvallisuus, vaaralliset työtehtävät sekä ensiapu. Turvallisuusohjeet on sijoitettava selvästi toimittajan tiloihin. Koulutukset ja turvallisuusohjeistukset on oltava kielellä, jotka työtekijä ymmärtää. Koulutuksista ja tapaturmatilastoista on pidettävä kirjaa.

Työntekijöillä on oikeus kieltäytyä vaarallisista työtehtävistä ilman sanktiota tai uhkaa siitä. Työnantaja järjestää työtekijöille asianmukaisen työterveyshuollon.

6.2 Hätävalmius ja onnettomuuksien ehkäisy

Työnantaja ehkäisee, seuraa ja raportoi työperäisten tapaturmien, läheltä-piti-tilanteiden, terveydellisten haittojen ja sairauksien ilmenemistä. Työntekijöitä kannustetaan raportoimaan näistä tapaturmista ja sairauksista, läheltä-piti-tilanteista, terveyshaitoista sekä mahdollisista vaaratekijöistä. Altisteet ja vaaratekijät kartoitetaan, niitä seurataan ja niiden vaikutuksia ehkäistään.

Työnantaja kartoittaa mahdolliset hätätilanteet ja laatii niiden varalta tarpeelliset suunnitelmat ja ohjeistukset, joiden tavoitteena on oltava työtekijöille, ympäristölle ja tuotannolle aiheutuvien haitallisten vaikutusten minimointi. Työnantajalla on myös suunnitelma ja toimenpiteet luonnonkatastrofeihin.

Työnantaja ryhtyy viipymättä korjaaviin toimenpiteisiin saatuaan tiedon mahdollisista altisteista ja vaaratekijöistä. Työn tekemises-

sä käytettävissä koneissa ja työvälineissä on asianmukaiset turvalaitteet ja suojat.

Tiloissa on oltava palovaroittimet tai vastaa-va paloilmoitinjärjestelmä. Paloilmoitinjärjes-telmät on testattava säännöllisesti. Hätäpois-tumistiet on merkittävä selkeästi, eikä niitä saa lukita tai tukkia. Evakuointiharjoituksia on pidettävä säännöllisesti ja niistä on pidettävä kirjaa.

6.3 Taukotilat ja majoitus

Työnantaja tarjoaa työpisteistä erillisen tau-kotilan sekä varmistaa, että työntekijöiden saatavilla on asianmukaiset saniteetti- ja ruokailutilat.

Mikäli työnantaja tarjoaa majoitustiloja työntekijöille, kuten esimerkiksi asuntolan, on majoitustilat rakennettava ja ylläpidettävä so-vellettavien lakien ja määräysten mukaisesti. Ne on myös erotettava selvästi tuotantoaluees-ta. Majoituksen on oltava turvallinen ja mah-dollistettava kohtuullinen henkilökohtainen

tila ja yksityisyys. Työnantajan on tarjottava työntekijöille puhdas wc, suihku ja kylpyhuo-ne, juomavesi ja ruokien valmistus-, varastoin-ti- ja ruokailutilat sekä inhimillinen lämpötila-taso ja ilmanvaihto.

7. Ympäristö

Toimittajan on varmistettava, että sen tarjoamat tavarat ja palvelut on tuotettu ympäristön kannalta vastuullisesti. Toimittajan ja sen alihankkijoiden on noudatettava toimintamaansa ympäristölainsäädäntöä ja -määräyksiä sekä kaikkia sen toimintaan soveltuvia kansainvälisiä ympäristösäädöksiä ja -sopimuksia. Toimittajan ja sen alihankkijoiden on huolehdittava siitä, että heillä on kaikki toimintaansa vaadittavat ympäristöluvut, -lisenssit ja -rekisteröinnit ajan tasalla ja käytössä. Toimittajan ja alihankkijoiden on myös ylläpidettävä ja noudatettava edellä mainittuja asiakirjoja.

Kela edellyttää, että toimittaja sitoutuu ilmastomuutoksen ja luontokadon torjuntaan sekä luonnonvarojen kestävään käyttöön. Toimittajan on asetettava tavoitteita merkittävimpien ympäristövaikutustensa vähentämiseksi. Toimittajan on ennakoivasti ja järjestelmälli-

sesti ehkäistävä ja vähennettävä toimintansa sekä arvoketjunsä haitallisia ympäristövaikutuksia, ja tarvittaessa lopetettava ympäristölle haitallinen toiminta. Toimittajan on myös koulutettava työntekijöitään ympäristövaikutusten hallinnasta ja sen merkityksestä. Mikäli ympäristörikkomuksia ilmenee, toimittaja käsittelee ne systemaattisesti ja tiedottaa niistä avoimesti henkilöstölle ja ulkoisille sidosryhmille.

Toimittajan on seurattava ja dokumentoitava toimintansa ja ympäristöön kohdistuvien vaikutusten kannalta olennaisia tietoja, mukaan lukien, mutta ei rajoittuen seuraaviin: energiasiirtymä, kasvihuonekaasupäästöt (scope 1, 2 ja 3, mikäli saatavilla), vedenkulutus, kemikaalien käyttö, materiaalien kierrätys ja uudelleenkäyttö, jätteiden synty ja käsittely sekä vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen. Toimittajan on pyynnöstä toimitettava asiaan-

kuuluvat tiedot ja dokumentaatio, jotka tukevat Kelan vastuullisuusraportointia.

Toimittaja asettaa luvun 7. ja sen alalukujen vähimmäisvaatimusten mukaiset ympäristöystävällisyyttä koskevat vaatimukset myös toimitusketjulle.

7.1 Ilmasto ja päästöt

Toimittaja tunnistaa, seuraa, hallinnoi ja vähentää **päästöjään ilmaan**⁹ toimintansa kannalta merkittävissä päästölähteissä. Toiminnasta aiheutuvien päästöjen, kuten melu-, haju-, hiukkas- ja säteilypäästöjen on oltava annettujen raja-arvojen sisällä. Toimittajan on aktiivisesti ehkäistävä haitallisten päästöjen sekä valosaasteen syntymistä.

Kela kannustaa toimittajia kehittämään ja käyttämään vähäpäästöisiä teknologioita ja ratkaisuja aina kun mahdollista, ja asettamaan tie-teeseen perustuvat päästövähennystavoitteet. Toimittajaa kannustetaan myös arvioimaan ja seuraamaan päästöjään tunnustettujen menetelmien mukaisesti (esim. GHG Protocol, ISO 14064).

⁹Päästöillä ilmaan tarkoitetaan hiilidioksidin ja muiden kasvihuonekaasujen lisäksi VOC-päästöjä, syövyttäviä aineita, hiukkaspäästöjä sekä muita otsonikerrosta heikentäviä päästöjä ja palamisen sivutuotteita.

7.2 Vesivastuullisuus ja maaperän suojele

Toimittajan on käytettävä vettä ympäristön kannalta kestävällä tavalla. Toimittaja minimoi vedenkulutusta ja ehkäisee vesivarojen ehtymistä sekä vesistöjen saastumista. Vedenkäytön on oltava tehokasta ja perustuttava parhaisiin saatavilla oleviin käytäntöihin. Jätevedet on käsiteltävä asianmukaisella tavalla, lakien ja määräysten mukaisesti.

Toimittajan on ehkäistävä maaperän saastumista ja rappeutumista. Tämä edellyttää haitallisten aineiden hallintaa, vuotojen ja päästöjen ehkäisyä, maaperän kuntoa ylläpitävien ja parantavien menetelmien käyttöä sekä vastuullista maankäyttöä.

7.3 Kiertotalous ja energiatehokkuus

Toimittajan on käytettävä luonnonvaroja säästeliäästi sekä edistettävä kiertotalouden sekä energiatehokkuuden periaatteiden toteutumista. Tähän sisältyy elinkaariajatteluun perustuva tuotteiden ja palveluiden suunnittelu ja valmistus, sekä määrätietoinen pyrkimys energia- ja materiaalihukan vähentämiseen.

Toimittajan on suosittava vähäpäästöisiä ja uusiutuvia energialähteitä fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämiseksi. Toimittajan on myös suosittava kestäviä logistiikkaratkaisuja, kuten vähäpäästöisiä kuljetusmuotoja ja tehokasta reittisuunnittelua.

Toimittajan on edistettävä jätehierarkian mukaista toimintaa: jätteiden syntymisen ehkäisyä, uudelleenkäyttöä ja tehokasta kierrätystä sekä huolehdittava asianmukaisesta loppusijoituksesta. Jätteet on lajiteltava eri jätevirtoihin ja käsiteltävä paikallisen lainsäädännön mukaisesti sekä siten, että loppusijoituksen ympäristöhaitat minimoidaan.

7.4 Kemikaalien ja haitallisten aineiden hallinta

Toimittajan on suosittava prosesseja ja tuotteita, joiden kemikaalikuormitus on mahdollisimman vähäinen. Ympäristölle ja terveydelle haitallisten kemikaalien käyttöä on pyrittävä vähentämään ja korvaamaan ne haitattomammilla vaihtoehdoilla ja menetelmillä aina kun se on mahdollista.

Toimittaja käsittelee, varastoi ja hävittää kemikaalit ja haitalliset aineet sekä materiaalit asianmukaisesti, paikallista lainsäädäntöä ja säädöksiä noudattaen. Toimittajan on var-

mistettava, ettei näiden aineiden käytöstä ja hävittämisestä aiheudu haittaa työntekijöille, ympäristölle tai lähiyhteisöille.

Toimittajalla on oltava ajantasainen toimintasuunnitelma ja tarvikkeet kemikaaleihin liittyvien hätätilanteiden varalle. Toimittaja varmistaa, että työntekijät on koulutettu kemikaalien asianmukaiseen käsittelyyn, varastointiin ja hävitykseen kielellä, jota he ymmärtävät.

7.5 Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen

Toimittajan on otettava luonnon monimuotoisuuden turvaaminen huomioon osana liiketoiminnan suunnittelua. Toimittajan on tunnistettava ja valvottava toimintansa suoria ja epäsuoria vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen sekä pyrittävä systemaattisesti vähentämään näitä haittoja.

Toimittajan on sekä omassa toiminnassaan että koko arvoketjussaan edistettävä käytäntöjä, jotka tukevat ekosysteemien elinvoimai-

suutta. Erityistä huomiota on kiinnitettävä toimittajan arvoketjussa metsäkadon torjuntaan, elinympäristöjen tuhoutumisen ehkäisyyn sekä sellaisten toimien välttämiseen, jotka uhkaavat uhanalaisia ekosysteemejä tai lajeja.

Toimittajan on vältettävä materiaalien ja toimintojen käyttöä, jotka ovat peräisin biodiversiteetin kannalta herkiltä tai riskialttiilta alueilta. Lisäksi toimittajaa kannustetaan kehittämään toimintatapoja, jotka tukevat luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja ekosysteemien säilymistä pitkällä aikavälillä.

7.6 Vastuullinen raaka-aineiden hankinta ja eläinten hyvinvointi

Toimittajan on varmistettava, että Kelalle toimitettavien tuotteiden tai palveluiden valmistuksessa ja toimituksessa käytettyjen materiaalien alkuperä on vastuullinen ja jäljitettävissä.

Toimittajan on noudatettava OECD:n ohjeita vastuullisesta mineraalien hankinnasta konfliktialueilta ja varmistettava, että tuotteissa

käytetyt mineraalit eivät ole peräisin konfliktialueilta tai muista lähteistä, jotka rahoittavat aseellisia ryhmittymiä tai edistävät ihmisoikeusloukkauksia.

Toimittajan on kunnioitettava eläinten hyvinvointia ja noudatettava soveltuvaa eläinsuojelulainsäädäntöä kaikessa toiminnassaan. Tuotteita ja palveluja hankittaessa on suosittava tuotanto- ja toimintatapoja, joissa ei hyödynnetä eläimiä tai eläinperäisiä tuotteita, tai jotka edistävät eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Eläinkokeita on vältettävä, ellei niitä vaadita lainsäädännöllisesti tai tieteellisesti perustellusti. Toimittajaa kannustetaan käyttämään sertifioituja ja eettisesti tuotettuja vaihtoehtoja aina kun mahdollista.

Toimittajan on kerättävä ja säilytettävä luotettavat tiedot materiaalien ja tuotteiden maantieteellisestä alkuperästä ja toimitusketjusta sekä toimitettava nämä tiedot pyydettyä todennettuina. Toimittajan on tarvittaessa tehtävä yhteistyötä toimittajien ja muiden sidosryhmien kanssa vastuullisten hankintakäytäntöjen kehittämiseksi ja valvomiseksi.

8. Eettinen toiminta

Toimittaja toimii rehellisesti, avoimesti ja reilusti. Toimittaja sitoutuu noudattamaan seuraavia yritysetiikan käytäntöjä sekä varmistamaan niiden toteutumisen omassa alihankintaketjussaan.

8.1 Korruptio, lahjonta ja vieraanvaraisuus

Toimittaja ei hyväksy korruptiota, lahjontaa eikä kiskontaa missään muodossa. Toimittaja ei suoraan tai epäsuorasti tarjoa kenellekään maksua tai muuta vastiketta saadakseen tai säilyttääkseen liiketoimia tai saavuttaakseen ansiotonta hyötyä toiminnoissaan. Toimittaja ei suoraan tai epäsuorasti pyydä eikä ota vastaan maksua tai muuta vastiketta kolmannelta osapuolelta siten, että tällä voi olla vaikutusta toimittajan liiketoimintapäätösten objektiivisuuteen. Toimittajalla on oltava organisaatiossaan kirjalliset toimintaohjeet, jotka tähtäävät lahjonnan ja korruption ehkäisemiseen.

Toimittaja ei tarjoa lahjoja tai vieraanvaraisuutta Kelan työntekijöille tai edustajille tilanteissa, missä se saattaa vaikuttaa tai näyttää vaikuttavan päätöksentekoon.

8.2 Eturistiriidat ja reilu kilpailu

Toimittajan on vältettävä eturistiriitoja ja ilmoitettava Kelalle solmimansa suhteet, jotka liittyvät eturistiriitoihin tai voidaan ymmärtää eturistiriidoiksi.

Toimittaja kilpailee reilusti ja noudattaa kaikkia paikallisia kilpailua koskevia lakeja ja säädöksiä. Toimittaja ei osallistu kartelleihin, hinnoista sopimiseen tai mihinkään muihin kilpailua rajoittaviin toimiin.

8.3 Talousrikokset

Toimittaja ei saa osallistua suoraan tai välillisesti petoksiin, rahanpesuun, laittomaan veronkiertoon, harmaaseen talouteen tai muihin talousrikoksiin.

Toimittajan on noudatettava kaikkia soveltuvia vienti- ja tuontivalvontalakeja, kauppajoitus- ja pakotelakeja ja -määräyksiä, jotka on annettu toimivaltaisten viranomaisten, kuten Euroopan unionin tai Yhdistyneiden kansakuntien toimesta. Toimittajan on varmistettava, ettei se suoraan tai epäsuorasti osallistu liiketoimiin sellaisten tahojen, tuotteiden tai palveluiden kanssa, jotka ovat näiden rajoitusten alaisia.

8.4 Tietoturvallisuus ja digitaalinen vastuullisuus

Toimittajan on varmistettava, että sen toiminta ei vaaranna Kelan tai muiden sidosryhmien tietoturvaa. Toimittajan on käsiteltävä henkilö-tietoja lainmukaisesti ja suojattava yksityisyyttä EU:n tietosuojalainsäädännön mukaisesti. Toimittajan on noudatettava sovellettavia tietoturva- ja tietosuojalakeja sekä Kelan mahdollisesti asettamia erityisiä turvallisuusvaatimuksia. Mahdollisista tietoturvaloukkauksista on ilmoitettava viipymättä.

Toimittajan on varmistettava, että sen käyttämät digitaaliset ratkaisut, kuten tekoäly, automaatio ja algoritmit, toimivat läpinäkyvästi, oikeudenmukaisesti ja syrjimättömästi. Toimittajan on kyettävä osoittamaan, ettei teknologian käyttö vaaranna yksityisyyttä tai turvallisuutta, aiheuttaa kohtuutonta ympäristökuormitusta eikä johtaa syrjiviin tai epäeettisiin lopputuloksiin. Toimittajan on noudatettava sovellettavia lakeja ja säädöksiä, mukaan

lukien EU:n tekoälyasetusta, sekä Kelan mahdollisesti asettamia erityisiä vaatimuksia teknologian käytölle.

Toimittajan on seurattava aktiivisesti tietosuoja- ja muuta dataan liittyvää sääntelyä koskevaa kehitystä sekä päivitettävä käytäntöjään varmistaakseen jatkuvan vaatimustenmukaisuuden.

8.5 Avoin ja rehellinen viestintä

Toimittajan on varmistettava, että sen viestintä ja antamat tiedot ovat tarkkoja, ymmärrettäviä, harhaanjohtamattomia ja oikea-aikaisia.

Toimittajan on ilmoitettava viipymättä kaikista olennaisista muutoksista, virheistä tai poikkeamista, jotka voivat vaikuttaa yhteistyöhön tai sopimuksen ehtoihin.

Toimittajan on raportoitava avoimesti EU-lainsäädännön mukaiseen raportointi- ja huolellisuusvelvoitteeseensa liittyvistä prosesseista, riskeistä ja toimenpiteistä, mikäli toimittaja kuuluu sääntelyn piiriin.

9. Vaatimustenmukaisuus

Toimittaja sitoutuu noudattamaan tätä eettistä ohjeistoa ja varmistamaan, että myös sen alihankkijat ja toimitusketjun muut osapuolet toimivat sen vaatimusten ja periaatteiden mukaisesti. Toimittajan on sopimuksin ja käytännön toimin varmistettava, että ohjeiston vaatimukset toteutuvat sekä sen omassa että toimitusketjun toiminnassa.

Toimittajalla on oltava sopimussuhteen alkaessa käyttöön otettuina toimintatavat, joilla se seuraa ja arvioi säännöllisesti tämän ohjeiston vähimmäisvaatimusten toteutumista sekä niiden toteutumiseen liittyviä riskejä omassa sekä alihankkijoidensa toiminnassa. Mikäli toimittaja havaitsee merkittäviä poikkeamia tai rikkomuksia ohjeiston vaatimusten toteutumisessa, sen on ilmoitettava niistä viipymättä Kelalle ja ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin.

Kela valvoo sopimuskauden aikana tämän ohjeiston noudattamista. Tätä varten Kela voi:

- Pyytää toimittajalta selvityksiä, asiakirjoja ja auditointituloksia
- Edellyttää havaittujen puutteiden korjaamista ja toimenpiteiden raportointia
- Järjestää säännöllisiä seurantapalavereja, joihin toimittajan on osallistuttava ja toimitettava tarvittavat tiedot kohtuullisessa ajassa
- Auditoida toimittajan ja/tai sen alihankkijoiden toimintaa pääsopimuksen ehtojen mukaisesti.

Mikäli rikkomuksia havaitaan, toimittajan on esitettävä aikataulutettu suunnitelma korjaavista toimista ja toteutettava ne viivytyksettä. Kelalla on oikeus irtisanoa sopimus päättymään välittömästi, jos toimittaja ei ryhdy kor-

jaaviin toimenpiteisiin määritetyn ajan kuluessa, poista puutteita määritetyn aikataulun ja toimenpidesuunnitelman mukaisesti, tai mikäli vähimmäisvaatimusten noudattamisessa on vakavia puutteita.

Toimittajaa kannustetaan lisäksi kehittämään sisäisiä seurantakäytäntöjä ja raportointimekanismeja, jotka tukevat jatkuvaa parantamista ja vastuullisuuden läpinäkyvyyttä.

10. Huolenaiheista ja rikkomuksista ilmoittaminen

Huolenaiheet tämän eettisen ohjeiston noudattamatta jättämisestä tai rikkomisesta voidaan ilmoittaa luottamuksellisesti Kelalle.

Sähköpostilla: compliance@kela.fi

